

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Національний авіаційний університет

***Анотація.** У статті обґрунтовано потребу економіки України у фінансових інвестиціях, визначено основні проблемні питання залучення інвестиційних ресурсів у національну економіку та запропоновано шляхи покращення інвестиційного клімату, що значно допоможе досягти економічного зростання країни.*

Ключові слова: інвестиції; інвестиційний клімат; інвестиційні ресурси; інвестиційна діяльність; інвестиційна привабливість; іноземні інвестиції.

MODERN PROBLEMS OF ATTRACTION FOREIGN INVESTMENT INTO THE ECONOMY OF UKRAINE

***Abstract.** The article substantiates the need of the Ukrainian economy in financial investments, identifies the main issues of attracting investment resources into the national economy and suggests ways to improve the investment climate, which will significantly help achieve economic growth.*

Keywords: investment; investment climate; investment resources; investment activity; investment attractiveness; foreign investments.

Кожній країні неохідне залучення додаткових коштів від закордонних інвесторів для розвитку економіки та підвищення добробуту всього населення країни. Україна на даному етапі переживає великі зміни в економічному середовищі, а для цього потрібні значні кошти. В умовах дефіциту власних коштів, економіка України потребує допомоги від іноземних інвесторів, які є єдиним джерелом, завдяки якому можливо досягнути розвитку вітчизняних компаній, переобладнання та модернізації виробництва, що стане рушійною силою для змін в економіці.

Структурне та якісне оформлення виробництва та створення ринкової інфраструктури відбуваються майже повністю за рахунок інвестицій. Чим масштабніші обсяги та вища ефективність інвестицій, тим швидше відбувається відтворювальний процес і здійснюються позитивні ринкові перетворення. З іншого боку, недостатнє інвестування веде до втрати конкурентоспроможності національної економіки, занепаду основного капіталу, спаду виробництва та збільшення собівартості продукції, що, в свою чергу, обумовлює загострення проблеми інвестиційних ресурсів, відтак, відбувається скорочення інвестиційної активності [1, с.162].

Слід зазначити, що перебіг, характер, інтенсивність та ефективність управління інвестиційною діяльністю багато в чому залежить від інвестиційного клімату країни [2, с. 33]. Його складовими можна вважати об'єктивні можливості країни (інвестиційний потенціал) та умови діяльності інвестора (інвестиційний ризик).

Загальні принципи, порядок і умови здійснення іноземного інвестування на території України регулюється законами України «Про інвестиційну діяльність» [3], «Про захист іноземних інвестицій в Україні» [4], «Про режим іноземного інвестування» [5], «Про зовнішньоекономічну діяльність» [6].

Україна, у деякому розумінні, є інвестиційно привабливою країною для інвестування, опираючись на наявність природно-ресурсного потенціалу; високий рівень освітченості населення і належну професійну підготовку; великий споживчий ринок, що співставний з ринком високорозвинених держав; низьку вартість робочої сили та культурну спорідненість з іншими європейськими країнами.

Однак, поряд з привабливим інвестиційним кліматом на сьогоднішній день в Україні можна виділити цілу низку проблем, що перешкоджають залученню інвестиційних ресурсів, а саме: відсутність сталої стратегії економічного і політичного розвитку; обмеженість державних

підприємств, що підлягають приватизації, і в яких зацікавлені потенційні інвестори; незабезпеченість усім суб'єктам економічних відносин, у тому числі й іноземним інвесторам, рівних економічних прав і свобод у здійсненні фінансово-економічної діяльності; складність податкової системи та суттєве податкове навантаження; відсутність надійної інвестиційної історії. Інвестори, які працюють на ринку України, зазнають традиційної бюрократичної тяганини та нестійкого регулювання. В умовах економічного спаду стали відчувати занепокоєння у зв'язку з несприятливими економічними змінами, надто складним бізнессередовищем і невпевненістю в завтрашньому дні.

Залучення інвестицій з-за кордону до національної економіки дає безліч переваг [7, с.69]:

- 1) виникають випадки фінансування масштабних інвестиційних проектів;
- 2) разом із грошовими ресурсами в економіку країни надходить багаторічний досвід країн-інвесторів;
- 3) інвестиції з-за кордону дають новий імпульс та стимулюють зростання внутрішніх інвестицій;
- 4) приплив іноземних інвестицій сприяє приєднання країни у міжнародне господарство, що забезпечує стабільний розвиток економіки;
- 5) зростання іноземного фінансування в інноваційні проекти дає можливість країні, яка отримує цей капітал, отримати доступ до нових технологій, передової техніки та методів функціонування виробництва;

Серед іноземних інвестицій насамперед необхідно виділити прямі іноземні інвестиції. Їхньою відмінністю є довгострокова здатність забезпечення для інвестора управлінського контролю над підприємством, але головне – виробничий характер даних інвестицій [8, с.114]. При портфельному інвестуванні створювати нові потужності необов'язково, інвестор покладається у разі управління активами інших. Найчастіше він просто набуває цінних паперів і цим набуває декларація про отримання доходу у майбутньому. Дані інвестиції здебільшого виробляються над ринком вільно обертаються цінних паперів [8, с.32].

Вихід на міжнародні ринки здійснюється у різних формах, вони можуть розглядатися як альтернативні.

Найбільшого поширення серед них набули: експорт продукції за кордон; купівля іноземних цінних паперів; інвестування в об'єкти за кордоном (нові чи існуючі); купівля патентів, торгових марок, концесій та ліцензій.

Можна точно сказати, що прямі інвестиції характеризують тривалий період часу, велика сума грошових коштів, що інвестуються, велика залежність від умов вкладення грошей за кордоном, політичні та фінансові ризики. Тільки іноземні інвестиції можуть дозволити.

Політика підвищення прозорості інформації, що зберігається інвесторами, забезпечення ефективності та дієвості адміністративних процедур та підвищення передбачуваності політичної ситуації має велике значення задля покращення інвестиційного клімату.

Для покращення інвестиційного клімату в країні пропонується низка заходів, що стосуються змін в інвестиційних процесах та застосовуваних інвестиційних технологіях [9, с. 13]:

- 1) необхідно забезпечити можливість інформаційного та фінансового контролю за використанням ресурсів інвестора в інтернеті, віддаленому на будь-яку відстань від місця вкладення ресурсів;
- 2) впровадження єдиних інформаційних стандартів механізмів забезпечення, бухгалтерської звітності, подання проектів та програм організацій, регіонів в інформаційних системах;
- 3) створення інтегрованої інвестиційної інфраструктури (банківської, законодавчої, організаційної) інвестиційної служби;
- 4) розробка і впровадження комплексних механізмів та технологій управління інвестиційними процесами.
- 5) розробка, затвердження та фінансування інвестиційних проектів, що реалізуються в Україні спільно із зарубіжними країнами, а також інвестиційних проектів, що фінансуються з бюджетів усіх рівнів;
- 6) забезпечення експертизи інвестиційних проектів;
- 7) захист українських організацій від поставок застарілих, матеріаломістких, енергоємних і наукомістких технологій, устаткування, конструкцій, матеріалів;
- 8) надання концесій українським та іноземним інвесторам за результатами тендерів (аукціонів та тендерів);

9) надання державних гарантій усім суб'єктам інвестиційної діяльності незалежно від форми власності: рівні права під час здійснення інвестиційної діяльності; гласність в обговоренні інвестиційних проектів та право оскарження в суді будь-яких рішень, дій (бездіяльності) органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

10) стабільність прав суб'єкта інвестиційної діяльності. У випадках, коли діють закони, що встановлюють для суб'єктів інвестиційної діяльності інші правила, ніж ті, що діяли під час укладання договорів між ними, умови цих договорів залишаються чинними, за винятком випадків, коли закон визначає, що його дія поширюється на відносини, що виникли раніше.

Таким чином, пожвавлення інвестиційної діяльності і поліпшення на цій основі соціальних умов можливе тільки шляхом рішучих, комплексних і послідових ринкових реформ, які вивільнюють підприємницьку ініціативу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Нікітіна А. В. Інвестиційна діяльність в Україні : сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Запорізького національного університету*. 2016. № 6. С. 161-165.
2. Білявський В.М. Оптимізація процесу управління як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економіка»*. 2021. Вип. 42. С. 30–38.
3. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12Text>
4. Про захист іноземних інвестицій на Україні : Закон України від 10.09.1991 р. № 1540а-XII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12Text>
5. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80Text>
6. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12Text>
7. Харчук С.А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 66–72.
8. Білявський В.М., Білявська Ю.В. Вплив пандемії *COVID-19* на розвиток вендингового бізнесу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2021. № 20 (48). С. 31–37.
9. Тимошенко О.В., Лісковецька Т.П. Системна трансформація національної економіки України. *Бізнес-інформ*. 2020. № 1. С. 8–15.

Коваленко Світлана Миколаївна, магістрант кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, Національного авіаційного університету, Київ, *e-mail*: valentyn.biliavskiy@npp.nau.edu.ua

Білявський Валентин Миколайович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, Національного авіаційного університету, Київ, *e-mail*: valentyn.biliavskiy@npp.nau.edu.ua

Kovalenko Svitlana M., master's student Department of Foreign Economic Activity Enterprise Management, National Aviation University, Kyiv, *e-mail*: valentyn.biliavskiy@npp.nau.edu.ua

Biliavskiy Valentyn M., Ph.D., Associate Professor, Department of Foreign Economic Activity Enterprise Management, National Aviation University, Kyiv, *e-mail*: valentyn.biliavskiy@npp.nau.edu.ua